

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 31.5.2012.
COM(2012) 249 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 20. jūnija Regula (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz Kopienas statistiku par ārvalstu saistītu uzņēmumu struktūru un darbību

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 20. jūnija Regula (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz Kopienas statistiku par ārvalstu saistītu uzņēmumu struktūru un darbību

1. IEVADS

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz Kopienas statistiku par ārvalstu saistītu uzņēmumu struktūru un darbību galvenais mērķis ir izveidot vienotu regulējumu un statistikas kvalitātes standartus, kas vajadzīgi, lai regulāri sagatavotu salīdzināmu statistiku par ārvalstu saistītiem uzņēmumiem.

Padomes Regulas (EK) Nr. 716/2007 12. pantā paredzēts, ka Komisija līdz 2012. gada 19. jūlijam iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par regulas īstenošanu. Šo ziņojumu sagatavo *Eurostat*, un tajā jo īpaši pievēršas šādiem aspektiem:

- (1) novērtē sagatavotās statistikas kvalitāti;
- (2) attiecībā pret izmaksām novērtē ieguvumus, kādi ir bijuši Kopienai, dalībvalstīm, statistikas datu sniedzējiem un lietotājiem;
- (3) novērtē ievadpētījumu progresu un to īstenošanu;
- (4) nosaka to potenciālo uzlabojumu un grozījumu jomas, ko uzskata par nepieciešamiem saistībā ar iegūtajiem rezultātiem un ņemot vērā saistītās izmaksas.

FATS regulas 2. pantā sniegta ārvalstu saistīto uzņēmumu statistikas definīcijas, kurās iekšējā statistika par ārvalstu saistītiem uzņēmumiem (iekšējā *FATS* statistika) ir statistika, kas raksturo to ārvalstu saistīto uzņēmumu darbību, kuri ir rezidenti valstī, kas apkopo informāciju¹, savukārt ārējā statistika par ārvalstu saistītiem uzņēmumiem (ārējā *FATS* statistika) ir statistika, kas raksturo to ārvalstu saistīto uzņēmumu darbību ārvalstīs, kurus kontrolē institucionāla vienība, kas atrodas valstī, kura apkopo informāciju².

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 716/2007 7. pantu, kurā ir iekļauta prasība “publicēt ieteikumu rokasgrāmatu, kurā ir attiecīgās definīcijas un papildu norādījumi par Kopienas statistiku, kas tiek veidota saskaņā ar šo regulu”, pirmais ārvalstu saistīto uzņēmumu statistikas ieteikumu rokasgrāmatas izdevums (“*FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmata”) tika publicēts 2007. gadā, un kopš tā laika *Eurostat* sadarbībā ar dalībvalstu ekspertiem to pārskatījis divas reizes³. Rokasgrāmatā izklāstīta iekšējās un ārējās ārvalstu saistīto uzņēmumu statistikas vākšanas un apkopošanas metodoloģija un pamatnostādnes Eiropas Savienībā (ES).

---

¹ Regulas (EK) Nr. 716/2007 2. panta f) punkts.

² Regulas (EK) Nr. 716/2007 2. panta g) punkts.

³ Atrodams http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-AR-09-014/EN/KS-AR-09-014-EN.PDF.

Ārvalstu saistītu uzņēmumu definīcijā Regulas (EK) Nr. 716/2007 2. pantā izmantoti trīs termini, proti, kontrole, institucionāla vienība un rezidents. Šie termini ir ļoti vispārīgi, tāpēc, lai nodrošinātu saskaņotu datu apkopošanu, tie jādefinē detalizētāk. *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmatā ir iekļauta detalizētāka šo terminu definīcija un izskaidrots jēdziens “galīgā kontrolējošā institūcija” (*UCI*), kas valstu statistikas iestādēm jāpiemēro, apkopojot *FATS* statistiku.

Galīgā ārvalstu saistīta uzņēmuma kontrolējošā institūcija ir institucionāla vienība, kas ir viena no ārvalstu saistītu uzņēmumu kontrolējošajām vienībām, ko nekontrolē cita institucionālā vienība.

ES dalībvalstīm jāsniedz *Eurostat* Regulā (EK) Nr. 716/2007, tās īstenošanas un grozošajās Komisijas regulās, kā arī *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmatas pamatnostādnēs prasītā informācija.

Šajā ziņojumā izskatīti svarīgākie Regulas (EK) Nr. 716/2007 īstenošanas aspekti, par kuriem informējušas dalībvalstis, un Komisijas veiktie pasākumi, lai nodrošinātu labu Eiropas statistikas kvalitāti par ārvalstu saistītu uzņēmumu darbību.

2. ĪSTENOŠANAS PASĀKUMI

FATS regulā izklāstīts vienotais regulējums, kas vajadzīgs, lai apkopotu *FATS* statistiku. Tomēr, lai sagatavotu salīdzināmus, starp dalībvalstīm saskaņotus datus, kā arī samazinātu kļūdu rašanās iespēju datu nosūtīšanā, bija jānorāda datu tehniskais formāts un nosūtīšanas procedūra, kas jāievēro. Turklāt dažām dalībvalstīm bija jāpiešķir atkāpes, lai ļautu tām veikt vajadzīgos pielāgojumus statistikas sistēmās. Pēc tam, kad tika pieņemta regula par pārskatīto NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju⁴, bija jāpielāgo darbību dalījumu līmeņi *FATS* statistikā.

Lai ņemtu vērā visas minētās pārmaiņas, tika pieņemtas šādas grozošās regulas:

- (1) Komisijas 2008. gada 23. aprīļa Regula (EK) Nr. 364/2008, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz statistikas par ārvalstu saistītiem uzņēmumiem nosūtīšanas tehnisko formātu un dalībvalstīm piešķiramajām atkāpēm;
- (2) Komisijas 2008. gada 30. jūlija Regula (EK) Nr. 747/2008, ar ko attiecībā uz raksturlielumu definīcijām un NACE 2. red. īstenošanu groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz Kopienas statistiku par ārvalstu saistītu uzņēmumu struktūru un darbību;
- (3) Komisijas 2009. gada 11. septembra Regula (EK) Nr. 834/2009, ar ko [attiecībā uz kvalitātes ziņojumiem] īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 716/2007 attiecībā uz Kopienas statistiku par ārvalstu saistītu uzņēmumu struktūru un darbību.

---

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1893/2006.

Eurostat arī izdevis iepriekš minēto ieteikumu rokasgrāmatu (to pārskatīja laikā, kad tika rakstīts šis ziņojums), kurā iekļautas precīzas definīcijas un instrukcijas dalībvalstīm, kā apkopot datus.

3. GALVENĀS ATTIECĪGĀS DATU KOPAS

Ārvalstu saistītu uzņēmumu statistika (*FATS*) ir būtiski svarīga, lai pienācīgi novērtētu ārvalstu kontrolētu uzņēmumu ietekmi uz Eiropas Savienības ekonomiku. *FATS* statistika atvieglo arī iekšējā tirgus efektivitātes uzraudzību un pakāpenisku ekonomiku integrāciju globalizācijas kontekstā. Regulas (EK) Nr. 716/2007 I pielikuma 2. iedaļā noteikta virkne apkopojamo raksturlielumu.

Iekšējā *FATS* statistika

Iekšējās *FATS* statistikas 11 galvenie raksturlielumi (mainīgie lielumi) ir šādi:

- “uzņēmumu demogrāfijas” mainīgie lielumi (piemēram, uzņēmumu skaits);
- ar “izlaidi saistīti” mainīgie lielumi (piemēram, apgrozījums, pievienotā vērtība pēc ražošanas faktoru izmaksām);
- ar “ielaidi saistītie” mainīgie lielumi: darbaspēka izlietojums (piemēram, nodarbināto personu skaits, personāla izmaksas); preču un pakalpojumu izlietojums (piemēram, kopējā preču un pakalpojumu iegāde).

Ārējā *FATS* statistika

Dati jāsniedz par trim obligātajiem un astoņiem brīvprātīgi sniedzamiem mainīgajiem lielumiem. Obligātie mainīgie lielumi ir šādi:

- “uzņēmumu demogrāfijas” mainīgais lielums (uzņēmumu skaits);
- ar “izlaidi saistītais” mainīgais lielums (apgrozījums);
- ar “ielaidi saistītais” mainīgais lielums: darbaspēka izlietojums (nodarbināto personu skaits).

FATS statistikas ieteikumu rokasgrāmatā detalizēti norādīts brīvprātīgi sniedzamo mainīgo lielumu saraksts.

Mainīgie lielumi jāsniedz tās valsts dalījumā, kurā atrodas ārvalstu saistītais uzņēmums, un tā veiktās darbības dalījumā, kā norādīts *FATS* regulas III pielikumā.

4. SAGATAVOTĀS STATISTIKAS KVALITĀTE

Dalībvalstīm jāsniedz Komisijai ikgadējs kvalitātes ziņojums, kuru izmanto, lai novērtētu *Eurostat* nosūtīto datu kvalitāti⁵.

Eurostat un valstu statistikas iestādes cieši sadarbojas, lai nodrošinātu *FATS* statistikas savlaicīgumu, precizitāti, ticamību un saskaņotību. Turklāt *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmata, kas ir tehniskas informācijas atsaucis dokuments, nodrošina labāku datu salīdzināmību, un tajā atspoguļotas jaunākās metodoloģijas pārmaiņas.

---

⁵ Regulas (EK) Nr. 716/2007 6. panta 2. punkts.

Turpmākā analīze attiecas uz jaunāko pieejamo kvalitātes ziņojumu rezultātiem par *FATS* statistikas datiem attiecībā uz 2009. pārskata gadu, par ko pirmo reizi būs pieejama pilna datu kopa visām 27 dalībvalstīm. Var secināt, ka ne visas dalībvalstis pilnībā izpilda to tiesību aktu prasības, kuri skar *FATS* statistiku.

Kvalitātes aspekti	Iekšējā <i>FATS</i> statistika	Ārējā <i>FATS</i> statistika
Savlaicīgums	21 no 27	23 no 27
Aptvērums	81 %	94 %
Precizitāte	pieņemama	pieņemama
Saskaņotība	25 no 27 - divas dalībvalstis sagatavo iekšējo <i>FATS</i> statistiku neatkarīgi no USS (skatīt 4.7. nodaļu)	20 no 27 - septiņām dalībvalstīm jāievieš atbilstoši <i>FDI</i> klasifikācijas kodi (skatīt 4.7. nodaļu) un <i>FATS</i>
Salīdzināmība starp valstīm	27 no 27	26 no 27 (<i>UCI</i> jēdzienu šā ziņojuma rakstīšanas laikā nepiemēroja Grieķija)

4.1. Savlaicīgums

Termiņi izklāstīti Regulas (EK) Nr. 716/2007 I un II pielikuma 5. iedaļā un detalizētāk norādīti 2009. gada *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmatā. Iekšējās *FATS* statistikas un ārējās *FATS* statistikas nosūtīšanas termiņi *Eurostat* ir izteikti mēnešos pēc pārskata gada beigām.

t+20

Atbilstību informācijas sniegšanas termiņam par 2009. pārskata gadu var raksturot šādi:

- 21 valsts sniedza iekšējās *FATS* statistikas datu kopas laikā;
- 23 valstis sniedza ārējās *FATS* statistikas datu kopas laikā.

Dažām dalībvalstīm bija jāpiešķir atbrīvojumi no *FATS* regulas noteikumu ievērošanas, lai ļautu tām veikt vajadzīgos pielāgojumus statistikas sistēmās. Tas īpaši attiecas uz jaunu statistikas reģistru izveidošanu un datu vākšanas metožu izstrādi. Attiecībā uz ārējo *FATS* statistiku pilnīgs atbrīvojums tika piešķirts Francijai, Luksemburgai, Spānijai, Apvienotajai Karalistei un Norvēģijai par 2007. un 2008. pārskata gadu. Turklāt Luksemburgai piešķīra arī pilnīgu atbrīvojumu par 2007. un 2008. gadu attiecībā uz iekšējās *FATS* statistikas datu sniegšanu.

Kopumā atbilstība informācijas sniegšanas termiņam par 2009. gadu bija apmierinoša un precizitāte bija uzlabojusies salīdzinājumā ar datu iesniegšanu par 2007. pārskata gadu, kad tikai 18 valstis noteiktajā termiņā iesniedza iekšējo *FATS* statistiku un tikai 16 valstis – ārējo *FATS* statistiku. Ir izveidota atbilstības uzraudzības sistēma un *Eurostat* sadarbojas ar tām dalībvalstīm, kuras vēl pilnībā neievēro termiņus.

4.2. Izplatīto *FATS* statistikas datu pieejamība

Visi *FATS* statistikas dati, kā arī metodoloģisko jautājumu (metadatu) aptveroši, mērķtiecīgi un detalizēti paskaidrojumi bez maksas ir pieejami *Eurostat* vietnē sadaļā “Rūpniecība, tirdzniecība un pakalpojumi”⁶ vai iegūstami, izmantojot meklēšanas funkciju. *FATS* statistika tiek publicēta arī valsts līmenī valstu statistikas iestāžu atbildības jomās, vēl vairāk palielinot datu pieejamību.

Datubāze “*FATS* – ārvalstu saistīti uzņēmumi” nodrošina detalizētu informāciju par statistikas procesiem, juridiskiem jautājumiem, konfidencialitātes noteikumiem un valstu datu vākšanas metožu aprakstu⁷. Īsi statistikas jēdzienu skaidrojumi publicēti jaunajā *wiki* tipa interneta vārdnīcā un kā atbildes uz “Bieži uzdotajiem jautājumiem”. ES agregātus par 2009. gada galīgajiem iekšējās un ārējās *FATS* statistikas datiem aprēķinās, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem pieejamajiem datiem, bet, ja datu nebūs, pamatojoties uz aplēsēm. Nekonfidencialos ES agregātus publicēs *Eurostat* vietnē 2012. gadā, un to varēs lejupielādēt bez maksas.

4.3. *Eurostat* nosūtīto datu aptvērums

Aptvērumu mēra kā sniegto datu vērtību skaitu attiecībā pret pieprasīto vērtību kopskaitu.

Pilnīgu datu kopu saņemšana ir izšķiroša, lai sagatavotu ES agregātus. Trūkstošie dati ierobežo interpretācijas iespējas un mazina *FATS* statistikas informatīvo vērtību.

Pirmajā informācijas sniegšanas kārtā par 2007. pārskata gadu trīs ES dalībvalstis varēja iesniegt pilnīgas datu kopas par iekšējo *FATS* statistiku, savukārt 13 dalībvalstis – par ārējo *FATS* statistiku.

Par 2009. pārskata gadu datu pilnīgums bija ievērojami uzlabojies. Attiecībā uz ārējo *FATS* statistiku trūkstošo vērtību īpatsvars samazinājās no 21 % līdz 6 %, jo par trūkstošiem datiem ziņoja vienīgi piecas valstis, savukārt 22 dalībvalstis sniedza pilnīgas datu kopas. Attiecībā uz iekšējo *FATS* statistiku kopējais trūkstošo datu īpatsvars samazinājās no 47 % 2007. gadā līdz 19 % 2009. gadā, jo deviņas ES dalībvalstis sniedza visus vajadzīgos datus.

2. tabula. Aptvērums un datu konfidencialitāte, iekšējā un ārējā *FATS* statistika (2009; %)

---

⁶ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

⁷

<http://circa.europa.eu/Members/irc/dsis/foreignaffiliatesstatistics/library?l=/public&vm=detailed&sb=Title>

Valstis ⁸	Kopējie nosūtītie lauki no <i>FATS</i> regulā prasītajiem laukiem (%)		To nosūtīto lauku īpatsvars, kuri ir konfidenciāli (%)	
	Iekšējā <i>FATS</i> statistika	Ārējā <i>FATS</i> statistika	Iekšējā <i>FATS</i> statistika	Ārējā <i>FATS</i> statistika
Lielas valstis	85	96	26	14
Vidējas valstis	78	87	14	21
Mazas valstis	84	100	18	20
VISAS	81	94	17	20

4.4. Konfidencialitāte

Ir saikne starp konfidenciālo datu īpatsvaru un statistikas atbilstību. Ja konfidenciālo datu īpatsvars ir liels, statistika pietiekamā mērā neatbildīs lietotāju vajadzībām. Apjoms, kādā konfidencialitāte ir samazinājusi datu pieejamību attiecībā uz iekšējo un ārējo *FATS* statistiku, ir parādīts iepriekš 2. tabulā. Vispārējie konfidencialitātes rādītāji ir attiecīgi 17 % un 20 %.

4.5. Atbilstība lietotāju vajadzībām

FATS statistikas datus arvien vairāk izmanto, lai mērītu globalizācijas aspektus un ietekmi.

Rādītājs, lai novērtētu *FATS* statistikas datu atbilstību *Eurostat* lietotāju vajadzībām, ir to datu vai publikāciju skaits, kas līdz 2011. gadam lejupielādēti no *Eurostat* vietnes.

Nākamajā tabulā atspoguļoti lietotāju izmantotie dati, kas bija pieejami *Eurostat* vietnes sadaļā par publikācijām 2010. un 2011. gadā.

3. tabula. Izmantoto datu skaits (2010. un 2011. gads)

Bez maksas lejupielādētās datu kopas, kopā	8 128
2010. gads	3 616
2011. gads	4 512

2011. gadā var novērot kāpumu par gandrīz 25 %, lejupielāžu skaitam pieaugot līdz 4512. Tas bija gaidāms, jo tā ir jauna joma un lietotāju izrādītā interese pastāvīgi palielinās.

Galvenie *FATS* statistikas datu lietotāji ir Komisija (Tirdzniecības ģenerāldirektorāts, Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāts, Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorāts), starptautiskas organizācijas (ESAO, PTO, ANO), ministrijas, tirdzniecības palātas, arodbiedrības, žurnālisti, pētnieki, vēstniecības, federācijas, uzņēmējdarbības veicināšanas organizācijas u. tml.

⁸ Izmantojot *CETO* zīmes, valstis grupētas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Regulu (EK) Nr. 295/2008 par uzņēmējdarbības strukturālo statistiku.

Lielas valstis: DE, FR, IT, UK.

Vidējas valstis: BE, DK, ES, GR, IE, NL, AT, PL, PT, FI, SE, NO.

Mazas valstis: BG, CZ, EE, CY, LV, LT, LU HU, MT, RO, SI, SK.

4.6. Precizitāte

Precizitāti pārbauda, nosakot visas novirzes no *FATS* regulas noteikumiem un no *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmatas, kā arī regulāri veicot kvalitātes validēšanas pārbaudes.

4.6.1. *Nepareiza klasificēšana*

Nepareiza klasificēšana attiecas uz statistikas vienību iekļaušanu attiecīgās klasifikācijas nepareizā klasē, piemēram, uzņēmuma klasificēšana pie tirdzniecības nevis rūpniecības.

Galvenā konstatētā problēma šajā sadaļā ir saistītu uzņēmumu saimnieciskās darbības nepareiza kodēšana. Šī informācija trūkst, tā var būt neviennozīmīga vai nepareiza, un šķērspārbaude, izmantojot uzņēmumu reģistrus, nav iespējama. Ir ieviestas ticamības pārbaudes, lai noteiktu nepareizos kodus.

Attiecībā uz ārējo *FATS* statistiku vēl viena risināma problēma ir informāciju sniedzošo vienību nepietiekamais aptvērums. Primārais nepietiekamā aptvēruma iemesls ir lieluma robežvērtība, ko piemēro dažas dalībvalstis. Cits iemesls ir tas, ka juridiski vai reāli nav iespējams apsekot fiziskās personas. Visbeidzot laika starpība starp jaunas uzņēmumu grupas izveidi un tās iekļaušanu pieejamajos reģistros un citās datu bāzēs var izraisīt šīs informācijas sniegšanas vienības izslēgšanu no populācijas pamata.

4.6.2. *Informācijas nesniegšana*

Informācijas nesniegšana par vienību ir vērojama tad, ja apsekojumā nepiedalās visas informāciju sniedzošās vienības izlasē.

Gandrīz visas dalībvalstis uzsvēra, ka lieli uzņēmumi, kas lielā mērā ir iesaistīti galīgo rezultātu iegūšanā, kopumā ir daudz vairāk motivēti piedalīties apsekojumā un iesniegt atbildes nekā mazāki uzņēmumi. Tāpēc, pat ja nesvērtais informācijas nesniegšanas koeficients dažos gadījumos var būt liels, faktiskā trūkstošā daļa statistikā ir ievērojami nenozīmīgāka.

Lai ierobežotu informācijas nesniegšanu, tika izmantotas vairākas metodes. Lielākā daļa valstu izmantoja rakstiskus un/vai telefoniskus atgādinājumus informācijas nesniedzējiem. Juridiski pasākumi (piemēram, sodi) ir to datu apkopotāju rīcībā, kuri balstās uz juridisku apsekojuma pamatu un anketas aizpildīšana ir obligāta. Tomēr šādi pasākumi tiek uzskatīti par pēdējo iespēju, jo, ņemot vērā visus turpmākos datu pieprasījumus, tostarp citām statistikas jomām, svarīgas ir labas attiecības ar uzņēmumiem.

4.7. **Saskaņotība un salīdzināmība**

4.7.1. *Saskaņotība*

Divu vai vairāku statistikas rezultātu saskaņotība attiecas uz pakāpi, kādā statistikas procesos, kuros tie iegūti, tika izmantoti vieni un tie paši jēdzieni – klasifikācijas, definīcijas, mērķpopulācijas un saskaņotas metodes⁹.

Mērķpopulācija ir konceptuālā tādu vienību populācija, kurām paredzēts apsekojums un par kurām tiek sagatavota statistika. Ārējās *FATS* statistikas kontekstā ir atšķirība starp statistikas

---

⁹ *FATS* statistikas ieteikumu rokasgrāmatas 42. lpp., 2009. gada redakcija.

vienību mērķpopulāciju (par kurām tiek vākti dati) un informāciju sniedzošo vienību mērķpopulāciju (no kurām tiek vākti dati). Attiecībā uz iekšējo *FATS* statistiku statistikas vienību populācija lielākoties ir identiska ar informāciju sniedzošo vienību populāciju.

Uzņēmējdarbības strukturālā statistika (USS), ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) un pētniecības un izstrādes statistika, kā arī *FATS* statistika mēra vienu un to pašu parādību – uzņēmējdarbības internacionalizāciju –, un tās ir cieši saistītas statistikas jomas. Šī līdzīgā būtība izpaužas arī apkopošanas praksē, un datus bieži apkopo, izmantojot vienu un to pašu apsekojumu. Tāpēc ir svarīgi, lai rezultāti pārāk neatšķirtos.

Iekšējā *FATS* statistika

Saimniecisko raksturlielumu un darbību dalījums iekšējās *FATS* statistikas populācijā saskan ar uzņēmējdarbības strukturālās statistikas (USS) populāciju (Regula Nr. 716/2007, I pielikums, 2. iedaļa), tātad arī datiem būtu jābūt saskaņotiem.

Iekšējā *FATS* statistikā kā USS apakškopā jāizmanto visi USS pieejamie dati. Tomēr divas dalībvalstis sagatavo iekšējo *FATS* statistiku neatkarīgi no USS un populācijas nevar salīdzināt. Trijās valstīs iekšējās *FATS* statistikas populācija ir mazāka par attiecīgo USS apsekojuma daļas populāciju, savukārt sešas valstis apstiprināja, ka iekšējās *FATS* statistikas populācija ir paplašināta un lielāka par attiecīgo USS apsekojuma populācijas daļu. Tas, ka populācijas nav saskaņotas pilnībā, nenozīmē, ka dati nav saskaņoti. USS populācijas pielāgošana, lai to varētu izmantot *FATS* statistikas mērķiem, varētu uzlabot datu kvalitāti.

Ārējā *FATS* statistika

Attiecībā uz ārējo *FATS* statistiku lielākoties kā pamatu izmanto ikgadējo ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) uzkrāto lielumu apsekojumu vai īpašu *FATS* statistikas apsekojumu. Datus vāc, apsekojot rezidentuzņēmumus. Datu vākšana parasti pamatojas uz pilniem apsekojumiem. Lielākā daļa valstu apstiprināja, ka izmantojušas vienus un tos pašus nerezidentu darbību kodus gan ārvalstu tiešo ieguldījumu uzkrātajiem lielumiem ārvalstīs, gan ārējai *FATS* statistikai; septiņas valstis atbildēja, ka tās izmantojušas atšķirīgus kodus.

4.7.2. Salīdzināmība

a) Salīdzināmība starp valstīm

Eurostat veiktā rūpīgā datu analīze nodrošina, ka pastāvīgi uzlabojas datu salīdzināmība starp valstīm. Pateicoties vienotām definīcijām un klasifikācijām, datu salīdzināmība starp valstīm ir diezgan laba.

Valstu atšķirības var arvien labāk izskaidrot. Dažas problēmas joprojām saglabājas, jo viena valsts nav izmantojusi *UCI* jēdzienu. Tomēr tas būtiski neietekmē kopējo agregātu kvalitāti. No 2010. pārskata gada *UCI* jēdzienu jāizmanto visās ES dalībvalstīs.

b) Salīdzināmība laikā

Nesaskaņotība laikā rodas, ja konkrētā pārskata periodā vāktie dati nav pilnībā saderīgi ar nākamā perioda datiem, jo konkrētā laika periodā ir bijušas vairākas īpatnības. Šādos gadījumos runa ir par laikrindu pārtraukumiem.

Iekšējā *FATS* statistika

Attiecībā uz pārskata gadiem līdz 2006. gadam dati ir pieejami tikai par tādām valstīm, kuras tos nosūtīja brīvprātīgi. Sākot ar 2007. pārskata gadu, datu vākšana ir obligāta. Turklāt dažas valstis sāka piemērot vienoto metodoloģiju, par ko bija panākta vienošanās, tostarp *UCI* jēdzienu. Šī svarīgā metodoloģijas pārmaiņa nozīmēja strukturālu pārtraukumu visu valstu datos.

Vēl viens strukturāls pārtraukums iestājās ar 2008. gada datiem, kas bija pirmais pārskata gads, kad dati tika apkopoti saskaņā ar pārskatīto darbību klasifikāciju (Regula (EK) Nr. 1893/2006, ar ko izveido NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju). Līdz ar to 2008. gada iekšējās *FATS* statistikas datus nevar tieši salīdzināt ar iepriekšējiem pārskata gadiem.

Šā iemesla dēļ no 2008. pārskata gada *Eurostat* tiešsaistes datubāzē izveidoja atsevišķu iekšējās *FATS* statistikas tabulu. Tiešs salīdzinājums ir iespējams vienīgi kopējā darbību līmenī un attiecībā uz tām NACE sadaļām un nodaļām, kur nekas nemainījās.

Ārējā *FATS* statistika

Ārējā *FATS* statistikā dažas valstis brīvprātīgi apkopoja datu rindas kopš 2004. gada. Sākot no 2007. pārskata gada, ārējās *FATS* statistikas apkopošana un nosūtīšana kļuva obligāta. *FATS* regulas īstenošana nozīmēja strukturālu pārtraukumu pieejamajās laikrindās; lielākoties tas izskaidrojams ar svarīgas metodoloģijas pārmaiņas – *UCI* jēdziena – ieviešanu. Tas ir arī galvenais izskaidrojums, kāpēc dati līdz 2007. gadam un dati no 2007. gada lielākajā daļā valstu nav salīdzināmi. Lai to ņemtu vērā, ārējās *FATS* statistikas dati *Eurostat* tiešsaistes datubāzē ir iekļauti atsevišķās tabulās, kurās nodalīja datus līdz 2007. gadam un pēc 2007. gada.

Attiecībā uz Regulas (EK) Nr. 1893/2006, ar ko izveido NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, dalībvalstīm no 2010. pārskata gada ārējās *FATS* statistikas datus ir jāizmanto jaunā darbību klasifikācija. Tas nozīmē, ka no 2010. gada būs vēl viens strukturāls pārtraukums.

Kopumā dalībvalstu iesniegto datu kvalitāte liecina par daudzu aspektu atbilstību un pastāvīgu uzlabošanos pēdējos gados. Ar regulu izveidotais metodoloģijas regulējums pastāvīgi tiek uzlabots, savstarpēji apspriežoties konsultācijās un īpaši tematiski veltītās apspriedēs. Lai uzlabotu datu salīdzināmību un metodes ārpus Eiropas Savienības, *Eurostat* sadarbojas arī ar citām starptautiskām organizācijām.

5. ĀRVALSTU SAISTĪTU UZŅĒMUMU STATISTIKAS IZMAKSAS UN SLOGS

Vairākums dalībvalstu nemēra slogu kvantitatīvi, tāpēc var iesniegt vienīgi kvalitatīvus novērtējumus. Tādējādi nav viegli skaitliski izteikt visas to izmaksu aplēses, kas rodas ārvalstu saistītu uzņēmumu statistikas vākšanas un izplatīšanas procesā. Ir liels tādu *FATS* statistikas datu avotu skaits, kurus izmanto arī citas statistikas sagatavošanā vai kuri saistīti ar finanšu iestāžu un uzņēmumu ziņu sniegšanu reglamentējošām iestādēm. Tādējādi ir sarežģīti nošķirt konkrētās datu vākšanas un sagatavošanas izmaksas par ārvalstu saistītiem uzņēmumiem no kopējām izmaksām, kas rodas, vācot datus bieži vien citām vajadzībām. Turklāt dažās dalībvalstīs datus var vākt divas dažādas iestādes, proti, valsts centrālā banka un valsts statistikas birojs, kas vēl vairāk apgrūtina ticamu aplēšu saņemšanu.

Iekšējā *FATS* statistika

Ievērojamais darba ieguldījums un respondentu slogs iekšējās *FATS* statistikas sagatavošanā galvenokārt saistāms ar resursiem, kuri vajadzīgi lielu statistikas kopu sagatavošanai, kas saistītas ar uzņēmējdarbības strukturālo statistiku (Regula (EK) Nr. 295/2008 par uzņēmējdarbības strukturālo statistiku). Ņemot vērā dalībvalstu iesniegto aplēšu kopsavilkumu, var secināt, ka papildu darbības, kas saistītas ar Regulas (EK) Nr. 716/2007 īstenošanu attiecībā uz iekšējo *FATS* statistiku, ir prasījušas tikai nelielu papildu darba ieguldījumu.

Ārējā *FATS* statistika

Ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) un ārējā *FATS* statistika ir cieši saistītas statistikas jomas, jo abas mēra uzņēmējdarbības internacionalizācijas aspektus. Šī līdzīgā būtībā izpaužas arī apkopšanas praksē, un *FATS* statistikas datus bieži apkopo, izmantojot vienu un to pašu ĀTI apsekojumu. Tāpēc ir grūti noteikt papildu izmaksas, kas saistītas ar ārējās *FATS* statistikas sagatavošanu.

Tomēr 2007. gadā tika veikts apsekojums par izmaksu lietderību un rezultāti liecina, ka lielākā daļa dalībvalstu var sagatavot ārējo *FATS* statistiku ar mazām vai vidējām izmaksām.

Attiecībā gan uz iekšējo, gan ārējo *FATS* statistiku valstu statistikas iestādes apstiprināja, ka tās vēlas ieviest dažus pasākumus valsts līmenī, lai samazinātu slogu, jo īpaši tās vēlas vairāk izmantot administratīvos datus, organizējot datu vākšanu ar tīmekļa starpniecību un uzlabojot esošās elektroniskās anketas.

6. IEVADPĒTĪJUMU PROGRESS UN ĪSTENOŠANA

Lai noteiktu papildu mainīgo lielumu vākšanas atbilstību un īstenojamību, Regulas (EK) Nr. 716/2007 5. pantā ir paredzēts veikt iekšējās un ārējās *FATS* statistikas ievadpētījumus.

Šā panta 4. punktā norādīts, ka ievadpētījumi ir pamats, lai pieņemtu turpmākus lēmumus par īstenošanas pasākumiem, tostarp lēmumus par datu apkopšanas jomu iekšējai un ārējai *FATS* statistikai. Tas liecina par ievadpētījumu nozīmi turpmākajā *FATS* statistikas datu apkopšanas sistēmā ES.

Pirmā ievadpētījumu kārtā tika sākta 2006. gadā. Otrā kārtā notika 2007. gadā. Iesaistītās valstis testēja ieviešamo papildu mainīgo lielumu īstenojamību un pēc tam iesniedza apkopotus datus *Eurostat*.

Attiecībā uz iekšējo *FATS* statistiku datu vākšana NACE 1.1. red. (un attiecīgās NACE 2. red. klasifikācijas) M, N un O sadaļā, kā arī attiecībā uz pētniecību un izstrādi datu vākšana G, H, I, K, M, N un O sadaļā šķiet īstenojama, pieliekot salīdzinoši maz pūļu gan no uzņēmumu, gan valstu statistikas iestāžu puses. Ja iespēju vākt datus apstiprinās visas dalībvalstis un lietotāju vajadzības tiks atkārtoti apstiprinātas, iekšējās *FATS* statistikas datu vākšana tiks paplašināta, lai regulāri aptvertu minētos mainīgos lielumus.

Attiecībā uz ārējo *FATS* statistiku par iespējamu var uzskatīt vismaz trīs šādu eksperimentālo mainīgo lielumu vākšanu: *personāla izmaksas, pievienotā vērtība pēc ražošanas faktoru izmaksām un bruto ieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos*. Vairākums iesaistīto valstu secināja, ka šos trīs mainīgos lielumus diezgan viegli varētu vākt no uzņēmumiem, jo tie tos var tieši vai gandrīz tieši iegūt, izmantojot grāmatvedības dokumentus. No otras puses, vismaz patlaban neiespējamāka šķiet ar tirdzniecību saistītu mainīgo lielumu vākšana, kuri ir svarīgi

globalizācijas analīzē. Tas izmaksātu īpaši dārgi un nebūtu viegli tos iegūt no tām uzņēmumu grupām, kuras ir svarīgas *FATS* statistikā, piemēram, lielākajām grupām.

Nobeigumā iesaistītās dalībvalstis īstenoja vairākus ievadpētījumus. To rezultāti deva ieskatu tādu papildu mainīgo lielumu apkopošanas jomā iekšējā un ārējā *FATS* statistikā, kuri *FATS* regulā bija definēti kā brīvprātīgi vācami mainīgie lielumi. Komisija atturas ierosināt kādu no šiem eksperimentālajiem mainīgajiem lielumiem kā obligātu, jo tas, šķiet, palielinās valstu statistikas iestāžu un respondentu slogu. Tomēr Komisija apstiprina, ka lietotāju pieprasījums pēc šīs informācijas ir liels.

7. IESPĒJAMU UZLABOJUMU UN PĀRMAIŅU JOMAS

Tuvākajā nākotnē *Eurostat* plāno turpināt uzlabot *FATS* statistikas datu kvalitāti, izstrādājot un saskaņojot metodoloģiju, lai

- īstenotu harmonisku pāreju uz NACE 2. red. klasifikāciju ārējā *FATS* statistikā, kas nodrošinātu labāku starptautisko salīdzināmību;
- sākot no 2009. pārskata gada, aprēķinātu gan iekšējās, gan ārējās *FATS* statistikas ES agregātus.

Vidēja termiņa perspektīvā dalībvalstis, apkopojot *FATS* statistiku, kā kopīgu rīku varētu izmantot *EuroGroups* reģistru (*EGR*). *EGR* tiek izstrādāts, un tajā tiks iekļauti dati par uzņēmumu grupām un tās veidojošām vienībām un raksturlielumiem. Tādējādi var definēt tās *UCI* valsts kodu, kurai uzņēmumi ir piederīgi, šādi nostiprinot *FATS* statistikas kvalitāti.

Turklāt patlaban *Eurostat* strādā pie pamatregulas, kurā apvienota uzņēmumu statistika (*FRIBS*), lai izveidotu kopīgu tiesisko regulējumu, kas paredzēts, lai sistemātiski vāktu, apkopotu, nosūtītu un izplatītu Eiropas statistiku saistībā ar uzņēmējdarbības sektora saimniecisko darbību, struktūru un rezultātiem. *FATS* statistikas prasības tiks atkārtoti novērtētas *FRIBS* kontekstā.